

OSTEOPATHIE

voor paarden

Lange tijd werd osteopathie als iets zweverigs gezien, als een soort van handoplegging. Ook komt de term paardenkraker nogal eens om de hoek kijken. Er is echter niets zweverigs aan osteopathie en 'kraken' doen osteopaten evenmin. Maar wat is osteopathie dan wel? Die vraag krijg ik vaak van mensen die er voor de eerste keer mee in aanraking komen of het toevallig ooit eens bij een stalgenoot hebben gezien.

Geschiedenis

Osteopathie richt zich op het vermogen van het lichaam om zichzelf weer in evenwicht te brengen. Het is een behandelwijze waarbij alleen manuele technieken worden gebruikt, we werken als osteopaat dus alleen met onze handen. De grondlegger van de osteopathie is Dr. Andrew Taylor Still (1828-1917). Dr. Still was een Amerikaanse arts die onder andere werkte als chirurg aan het front. Hierdoor had hij een grote kennis van de anatomie. Nadat Dr. Still drie kinderen verloor aan hersenvliesontsteking, was hij vastberaden om een andere vorm van geneeskunde te ontdekken en begon aan een lange zoektocht. Op 22 juni 1874 beschrijft hij uiteindelijk voor het eerst de osteopathie. Dr. Still vond dat we, om het functioneren van het lichaam te begrijpen, gebruik moeten maken van de natuurwetten. De natuur laat ons de basisprincipes van gezondheid continu zien, het is aan ons om er naar te kijken. Dr. Still was er na al zijn onderzoeken van overtuigd dat een goede mobiliteit van de verschillende weefsels gezondheidsproblemen kan voorkomen of genezen. Daarnaast was hij van mening dat lichaam en geest onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn in een

dynamisch geheel. In 1892 richtte Dr. Still de 'American School for Osteopathy' op.

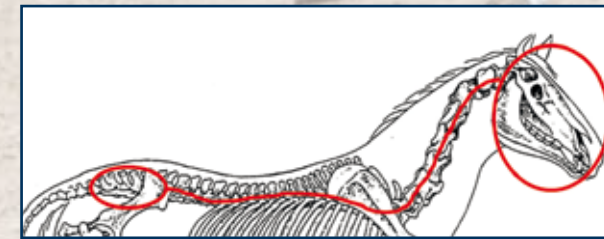
De Franse dierenarts Dominique Giniaux kan worden beschouwd als de grondlegger van de paardenosteopathie. In zijn boek 'Les chevaux m'ont dit' vertaalde hij de principes van de humane osteopathie naar de paarden. Tegenwoordig ontdekken steeds meer paardeneigenaren de toegevoegde waarde van osteopathie als behandelvorm voor problemen bij hun paarden. Osteopathie bij paarden is de laatste jaren ook steeds bekender geworden, o.a. door de mogelijkheid een opleiding te volgen aan het International College for Research on Equine Osteopathy (ICREO). Hier heb ik ook mijn opleiding tot osteopaat voor paarden gevolgd.

Holistisch

Osteopathie is een holistische behandelwijze, het gaat er vanuit dat het lichaam van mens en dier één geheel is waarvan alle afzon-

derlijke delen invloed hebben op elkaar. Het lichaam bestaat uit drie verschillende systemen:

- het pariëtale systeem, dit bestaat uit het geheel van botten, gewrichten, spieren en pezen;
- het viscerale systeem, dit bestaat uit het geheel van organen, inclusief bloedvaten, lymfevaten en zenuwen;
- en het cranosacrale systeem: dit is het systeem dat de verbinding tussen cranium (=schedel) en sacrum (=heiligbeen) vormt. Het bestaat uit de hersenen, het hersenvocht, het ruggenmerg en de vliezen daar omheen.

Deze drie systemen staan met elkaar in verbinding en houden elkaar in evenwicht. Ze werken samen en helpen het lichaam op haar eigen manier zo goed mogelijk te laten functioneren. Ook kunnen ze verstoringen in het lichaam verhelpen. Voor het goed functioneren van deze drie systemen is beweging van belang.

Beweging

In het lichaam is alles beweeglijk. En dat is maar goed ook, want alles kan en moet bewegen om goed te functioneren. Dit betekent automatisch dat als een deel van het lichaam niet goed kan bewegen, er problemen zullen ontstaan. Voor paarden betekent dit dat ze minder goed zullen kunnen functioneren en presteren en ziek kunnen worden. Een beperking in de beweeglijkheid van spieren of gewrichten zullen we snel waarnemen in de beweging van het paard, bijvoorbeeld door steeds een verkorte pas met hetzelfde been. Een beperking van beweeglijkheid van een orgaan zullen we minder snel aan de buitenkant zien, maar kan zich onder andere uiten in dunne mest of 'raar gaan staan'. Een paard dat last heeft van zijn lever, kan bijvoorbeeld 'op zijn lever gaan hangen', het paard zet dan zijn rechter achterbeen naar voren en zijn rechter voorbeen naar achteren als het stilstaat.

Doordat alles met elkaar in verbinding staat, is het echter ook mogelijk dat een probleem in het ene deel leidt tot een probleem in een ander deel. Zo kan een maagprobleem bijvoorbeeld een verminderde beweeglijkheid veroorzaken in wervelkolom. Maar ook andersom kan dit het geval zijn: een verminderde beweeglijkheid van de wervelkolom kan van invloed zijn op de werking van het maag-darmkanaal.

Een beperking in de beweeglijkheid wordt ook wel een blokkade genoemd. Bij een blokkade vermindert de doorbloeding, spieren verkrampen, fasciën (vliezen, deze liggen door het hele lichaam en houden structuren in het lichaam bij elkaar) worden star en gewrichten kunnen minder bewegen. Hoe sterker de blokkade is, hoe meer

Osteopathie

symptomen van die blokkade we zullen gaan zien. Symptomen van een blokkade kunnen bijvoorbeeld hoofdschudden, onregelmatigheden, staartzweepen en rug wegdrücken zijn. Een blokkade heeft tot gevolg dat het paard niet meer goed kan presteren en functioneren. Blokkades komen we vooral tegen in de wervelkolom, maar ook in organen kan zoals eerder genoemd sprake zijn van een bewegingsbeperking.

Ontstaan van blokkades

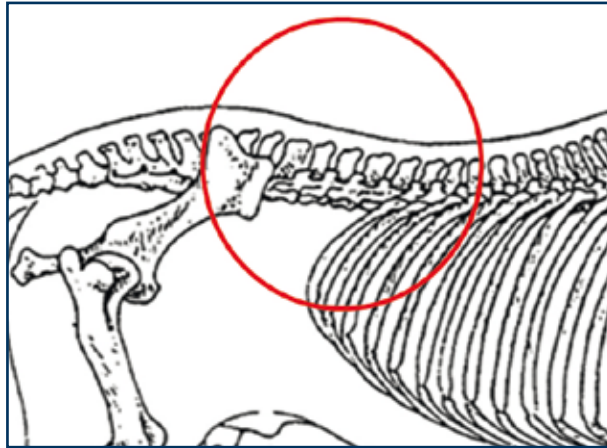
Er zijn heel veel oorzaken te vinden voor het ontstaan van blokkades. Zo kunnen, net als bij mensen, ook bij paarden blokkades ontstaan door snelle onvoorziene bewegingen met een verkeerde spierspanning. Je kunt dan bijvoorbeeld denken aan weggrennen na bokken aan de longe, bij het uitladen aan de zijkant van de laadklep stappen, vastliggen in de box en ontwaken uit de narcose. Maar ook de ruiter kan blokkades veroorzaken bij het paard, bijvoorbeeld door met een slecht passend zadel te rijden of met veel spanning te rijden. En ook tandproblemen kunnen een oorzaak zijn van een blokkade.

Vaak vinden we blokkades op de overgang van het hoofd naar de eerste halswervel en in de onderrug. Blokkades op de overgang van het hoofd naar de eerste halswervel kunnen onder andere ontstaan door hangen in het halster, hard het hoofd stoten, luchtzuigen, teveel druk van het hoofdstel en ook verstoorde organen kunnen hier door de loop van de zenuwen een blokkade geven. Bij een blokkade in dit gebied kan het bijvoorbeeld zijn dat het paard moeite heeft met nageven en/of strekken, het kan hoofdschudden, het kan het hoofdstel of halster moeilijker accepteren, etc..

Blokkades in de onderrug kunnen ook het gevolg zijn van verstoorde organen. Onder deze wervels liggen verschillende organen zoals de nieren, de dikke en de blinde darm en delen van het voortplantingsapparaat. Deze organen scheiden afvalstoffen uit en staan onder invloed van hormonen. Wanneer er iets mis gaat in deze organen, kan dat van invloed zijn op het lendengebied en daar blokkades veroorzaken. Verder is de onderrug de plek waar het zadel eindigt, ook dat kan voor blokkades zorgen. Bij blokkades in de onderrug heeft het paard vaak

moeite met de achterhand onderbrengen, het maken van sliding stops wordt problematisch en het paard kan meer in verzet komen. Andere symptomen zijn het steeds aanspringen in dezelfde galop, de staart scheef dragen, etc..

Behandeling

Bij een behandeling richt een osteopaat zich op de plaatsen waar de blokkade en dus de bewegingsbeperking het grootste is. Deze beperking wordt met zachte manuele technieken losgemaakt. Hierdoor verbetert de doorbloeding en de aansturing door de zenuwen en kan het zelfherstellend vermogen van het lichaam zijn werk weer doen. Omdat een osteopaat alles met zijn of haar handen doet en goed moet kunnen voelen aan het paard, is het belangrijk dat het paard schoon en droog is voor een behandeling. Het paard mag kort voor een behandeling niet werken, omdat het paard dan nat kan zijn van het zweet en warmer kan aanvoelen. Ook een paard dat nat is van de regen, is niet goed te behandelen.

Een osteopatische behandeling is niet spectaculair. Sommige mensen verbazen zich hierover omdat het niet past bij de veelgebruikte term 'paardenkraker'. Een behandeling straalt juist rust uit, veel paarden worden rustig en sommigen gaan zelfs staan slapen. Maar natuurlijk zijn er ook paarden die op hun hoede blijven. Ook deze paarden kalmeren echter vaak tijdens een behandeling. Met behulp van zachte manuele technieken manipuleert een osteopaat wervelblokkades, hier komen dus geen hamers of andere attributen aan te pas. Verder kunnen we door de handen op een bepaalde manier te plaatsen zorgen voor het ontspannen van gespannen spieren en verkrampde weefsels. Ook op de functie van de ingewanden kan op deze manier invloed worden uitgeoefend.

Uniek

Paarden zijn, net als jij en ik, stuk voor stuk unieke individuen. Elk paard vraagt dus om een specifiek op hem of haar gerichte behandeling. Gemiddeld genomen duurt een behandeling drie kwartier, dit is afhankelijk van de hoeveelheid en aard van de klachten die gevonden worden. Ik volg bij een behandeling een vast schema. Allereerst kijk ik goed naar het paard en tast het hele paard af met

mijn handen. Door aan verschillende structuren rond het hoofd te voelen, krijg ik al een eerste idee over de aanwezigheid van eventuele blokkades. Door het lichaam van het paard af te tasten kan ik aanwezige blokkades in de wervelkolom opsporen. Ook kan ik andere onregelmatigheden vinden, bijvoorbeeld in de huid of in onderliggende bindweefsel- en spierlagen. Verdikking, pijnlijke en/of warme plekken of overeind staande haren zijn op die manier ook waarneembaar. Verder kan ik voelen of organen beperkt zijn in hun beweging. Naast het aftasten van het lichaam, vraag ik ook de eigenaar naar de voorgeschiedenis, welke klachten de eigenaar vond bij het paard en wat voor medicijnen er recent, maar ook langer geleden, zijn gebruikt. Dit alles zorgt ervoor dat ik een goed beeld krijg van het paard en de aanwezige problemen. Hierna ga ik de gevonden problemen behandelen. Dit doe ik door middel van:

- zachte manipulaties;
- fasciale technieken, daarbij werk ik in op de verschillende vliezen in het lichaam, ook kan ik zo helpen spieren te ontspannen;
- viscerale technieken, daarbij werk ik in op de viscera, oftewel de organen;
- en cranio-sacrale technieken, daarbij werk ik in het op cranio-sacrale systeem, waaronder ook een belangrijk deel van de hormoonhuishouding valt.

Na de behandeling

Omdat een behandeling veel impact kan hebben, raadt een osteopaat altijd een rustperiode aan. Deze rustperiode verschilt per paard en is afhankelijk van de behandeling, maar is gemiddeld 5 tot 7 dagen. Na de rustperiode kun je het paard weer rustig oppakken, soms door te beginnen met longeren. De osteopaat zal je vertellen hoe je de training weer kunt opbouwen, dit is afhankelijk van de gevonden en behandelde problemen. Wanneer je het paard weer oppakt, is het mogelijk dat je merkt dat het paard moeite heeft met zijn of haar balans. Dit is het

gevolg van de herwonnen bewegingsvrijheid. Het paard had beperkingen in de beweging, deze zijn opgelost en kunnen er voor zorgen dat het paard 'ineens' weer meer ruimte in de beweging heeft. Sommige paarden moet hieraan wennen en dit kan enkele dagen tot een week of twee aanhouden. Het is belangrijk dat je het paard in deze periode (maar eigenlijk natuurlijk altijd!) goed ondersteunt tijdens het rijden. Het kan raadzaam zijn na een behandeling weer voor het eerst te gaan rijden tijdens een les. Je instructeur kan dan goed meekijken en tips geven om je paard zo goed mogelijk te ondersteunen.

Wanneer?

Meestal word ik als osteopaat ingeschakeld op het moment dat de eigenaar tegen problemen aanloopt, vaak zijn deze problemen van rijtechnische aard. Uiteraard kunnen met osteopathie niet alle rijtechnische problemen opgelost worden. Maar een aantal herhaaldelijk terugkerende problemen zijn mogelijk een gevolg van lichamelijke beperkingen en door een osteopaat vrij makkelijk te verhelpen. Voorbeelden van rijtechnische problemen waarbij een osteopatische behandeling kan helpen zijn:

- soms onregelmatige gangen en moeite op kleinere voltes;
- moeite met zijwaartse gangen;
- moeite hebben met aangalopperen of overkruist aanspringen;
- moeite hebben met verzamelen, wegdrücken van de rug, bijvoorbeeld bij het rijden van overgangen;
- veel moeite hebben met sliding stops en spins;
- veel struikelen;
- staartzwiepen, steigeren, bokken en staken zonder een duidelijke reden;
- kantelen van het hoofd, slaan met het hoofd;
- meer moeite hebben met wendingen op de ene hand dan op de andere hand;
- niet onder de sprong kunnen komen, springen zonder ruggebruik;
- wegrennen en/of bokken na de sprong, altijd dezelfde galop na de sprong;
- moeite met changementen;
- staart scheef dragen;
- etc.

Naast rijtechnische problemen kunnen er ook andere problemen zijn waarbij osteopathie kan helpen, bijvoorbeeld:

- een doffe vacht en moeite met verharen;
- stalbenen;
- koliekgevoeligheid, regelmatig terugkerende kolieken;
- head shaking;
- maagproblemen (komen soms tot uiting door luchtzuigen);
- leverproblemen (vaak uitgewezen door bloedonderzoek);
- regelmatig terugkerende mok;
- hengstigheidsproblemen (pisserries) en slecht drachtig willen worden;
- slechte algehele conditie;
- etc.

Osteopathie

Osteopathie kan echter ook preventief en als ondersteuning in de training worden ingezet. Bij een preventieve behandeling kan ik kleine blokkades, warme plekken en onregelmatigheden in de huid opsporen en behandelen voordat ze uitgroeien tot grotere, merkbare problemen. Een blokkade is tenslotte zo opgelopen door een gekke beweging in het land of hangen in het halster. Het is aan te raden je paard regelmatig, bij voorkeur één- of tweemaal per jaar, te laten controleren en, indien nodig, te laten behandelen. Zo kun je voorkomen dat je paard door langer aanwezige blokkades klachten krijgt en kan je paard optimaal blijven functioneren.

Raadpleeg bij acute problemen altijd je dierenarts! Osteopathie is niet geschikt voor acute problemen. 🐾

Jessica Reurich

Ik ben Jessica Reurich, gedragsbioloog en osteopaat voor paarden en ik heb een eigen praktijk, genaamd 'EquiSani'. Equi sani, is Latijn voor 'gezonde paarden'. Een gezond paard is goud waard! Ik streef er naar om er voor te zorgen dat het paard lekker in zijn of haar vel zit en optimaal kan presteren en om ruiter en paard te helpen beter samen te werken. Er is tenslotte niets leuker dan wanneer paard en eigenaar samen genieten, daar weet ik als paardeneigenaar alles van! In mijn praktijk geef ik osteopatische behandelingen aan paarden. Daarnaast geef ik bij verschillende particuliere opleidingen les in natuurlijk gedrag, probleemgedrag en welzijn van paarden. Verder geef ik presentaties, clinics en advies op gebied van paarden-gedrag en -welzijn en osteopathie aan particulieren, op beurzen en bij maneges en pensionstallen. Omdat ik nog lang niet uitgeleerd ben blijf ik mijn kennis door bijscholingen, congressen en cursussen verbreden en verdiepen. Verder zie ik heel veel meerwaarde in het samenwerken met en het leren van andere reguliere en alternatieve geneeswijzen. Daarom werk ik graag samen met andere therapeuten en dierenartsen. Ik ben ontzettend blij dat ik kan bijdragen aan de gezondheid van paarden, hun prestaties, welzijn en plezier. Een gezond en blij paard, dat is mijn streven! Voor meer informatie kun je mijn website bekijken: www.equisani.nl of contact met mij opnemen via info@equisani.nl.